טו: מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

תלמוד לומר וכתב לה מבל מקום. ומ"ת ואימא וכתב לה כלל ספר פרט אין בכלל אלא מה שנפרט ספר אין מידי אחרינא לא וי"ל ונתן ביה חזר וכלל אף על גב דלא מייתי בברייתא אלא כללא קמא אין לומר דכה"ג איכא בקדושין בפ"ק (ד' כא:) דקתני בברייתא אין לי אלא מרבע הסול והסירה מנין ת"ל ולקחת כל דבר הנקח ביד ומשמע מתר הכי דמכלל ופרט וכלל דרש דקאמר ונתת באזנו חזר וכלל: **מה ספר דבר שאין בו רוח חיים.** כפ' בכל מערבין (לקמן ד' מ:) גבי מעבר שני [בנקר ובלאן] נקט לד של פרי מפרי וגדולי קרקע ובפרק קמא דסוכה (ד' יח:) גבי חגיגה נקט מה חגיגה דבר שאינו מקבל טומאה וגדולו מן המרן הכל לפי מה שדומה לחכמים:

ורבנן האי וכתב לה מאי עבדי.

אע"ג דאינטריך למדרש וכתב לה לשמה תרי וכתב לה כתיבי והא דדרשינן בהמגרש (גיטין ד' פז.) וכתב לה ולא לה ולחכמים אמר דרש מלה דוכתב דהכא:

בכתיבה מתגרשת ולא בכסף.

הך דרשה לא אתיא אלא לרבנן אבל לאביי נפקא ליה בפרק קמא דקדושין (ד' ה.) מסברא דאין סיגור נעשה קטיגור ומכל מקום לאביי נמי איצטריך וכתב בכתיבה מתגרשת ולא בחליצה והא דדרש לה ברש קדושין (ד' ג:) דאיכא יוצאה בחליצה מספר כורתה ההיא דרשה כר' יוסי הגלילי דמשמע הכא ונקט לה משום דהוא דרשה פשוטה טפי וכן דרך הש"ס כדאשכחן בהחובל (ב"ק ד' פז.) דמייתי קלא דבנעוריה בית אביה לגבי חבלה וברש קדושין (ד' ג:) קאמר דבהפרת נדרים הוא דכתיב וברש פרק אחד דיני ממונות (סנהדרין ד' לד:) דרש דלאיתי נגעים ביום מוציום הראות בו דהיינו כאביי דפ"ק דמועד קטן (ד' ח.) ושביק דרשה דרבא דדרש התם מדכתיב לי ולא לאחרי): **על מנת שלא תלבי לבית אביך.**

תימה דהא אם מת אביה (ו)לא תשיב תו בית אביה כדתניא בנדרים בהשותפין (ד' מו.) קונס לביתך שאני נכנס שדך שאני לוקח מת לו מכרו לאחר מיד מותר וי"ל דבית אביה קרויים כל יולאי חלציו כדכתיב בתמר (בראשית לח) שבי אלמנה בית אביך אע"ג דקרא מוכחי שבבר מת שם): **ורבי** יוסי הגלילי (ז) **מברת בריתות.**

קשה לר"י דבגיטין ברש המגרש (ד' פג:) קאמר על רבנן דרבי אלעזר בן עזריה דבכל כריתות לא דרש ורבי יוסי הגלילי הוא בכלל הנהו רבנן וי"ל דהתם קאמר דלא דרש להחיה דרשה ולא בעי למימר דלא דרש ליה כלל:

פרוץ בעומד. מכאן משמע דאפשר לצמצם כדפירש"י לעיל(ז) ומפרק שני דחולין (ד' לח:) דמוקי קרא דתמת אמו פרט ליתום זה פירש לאיתים ואם אי אפשר לצמצם אמאי אינטריך למעוטי מספיקא הייתי אומר דילמא מתה אמו והדר ילדתו והוה ליה יולא דופן אין לדקדק דשבקינן לקרא דדמיק ואינטריך לשאם יבא אליהו ויאמר ויש להביא ראיה מפרק בהמה המקשה (חולין דף ע.) גבי בעיא דהלכו כאיבריים לצמצם מאי קמיבעיא ליה ממה נפשך טעון קבורה שמא יצא רוב ואם אי אפשר לצמצם אין לן למימר כמותו דווקא קאמר אמר רבי אמי כמעבדיף כלומר מתניתין בלא צמצם וכמותו דקתני ביולא ובכנס ותימה דאין

ורבי מאיר מטהר. וטעמא דרבי מאיר מפרש במסכת סוכה(ז) בכולהו משום דקסבר כל ממילה העומדת ברוח חיים אינה ממילה: **גמ' ולא גולל לקבר.** כלומר אם עשאו גולל אין שם גולל אל עליו לטומאה. גולל הוא כיסוי שנותנין דף על המת: **ספר.** וכתב לה ספר כריתות. ספר משמע קלף (כדכתיב(ח)) ואני כותב על הספר בדיו והדר קרי ליה מגילה (ירמיה לו) ואחרי שרף [המלך] את המגילה: **מגיין לרבות כל דבר.** שיכתוב הגע עליו: מי הוה כתיב וכתב לה כריתות בספר הוה משמע מגילה אבל השתא דכתיב ספר הא ספר ספירות דברים הוא והכי משמע וכתב לה דברי כריתות אבל לא קבע לו מקום לכתבו וממילא משמע בכל מקום שירצה יכתבנו: **וכתב לה מאי דרשי ביה.** כיון דספר לאו קלף משמע ממילא הא לא קבע ליה קלף ובכל דבר משמע ולמה ליה למיכתב וכתב לרבות כל דבר לכתוב ונתן לה ספר כריתות: **ואינה מתגרשת בכסף.** אם נתן לה כסף ואמר המתגרש בו: והיתה לאיש אחר(ט) היינו קידושין: **מה הויה בכסף.** דגמרינן במסכת קידושין (דף ג.) קיחה קיחה משדה עפרון: **מספר כריתות.** מדכתיב כריתות סמוך לספר: **לדבר הכורם בינו לביתו.** אלא יטיל תגאי בגט שיקדשה יחד אלא דברי הבדלה יהו: **לעולם אין זה כריתות.** דהא כל ימיה קשורה בו שמחמתו היא נמנעת מלשתות יין ותגאי זה תלוי והולך לעולם ואין זה הבדלה אבל מכאן ועד שלשים יום הרי זה כריתות מיד שהרי דברי הבדלה הן לסוף שלשים יום ומותרת מיד לאיש אחר: **מתני' שיירא שחנתה בבקעה והקיפוה כלי בהמה מטלטלין בתוכה ובלבד שיהא גדר גבוה עשרה טפחים ולא יהו פירצות יתרות על הבנין** כל פירצה שהיא כעשר אמות מותרת מפני שהיא כפתח יתר מכאן אסור: **גמ'** איתמר פרוץ כעומד רב פפא אמר מותר רב הונא בריה דרב יהושע אמר אסור רב פפא אמר מותר הכי אגמריה רחמנא למשה לא תפרוץ רובה רב הונא בריה דרב יהושע אמר אסור רב פפא אמר מותר הכי אגמריה רחמנא למשה גדור רובה תנן ולא יהו פירצות יתרות על הבנין הא בבנין מותר לא תימא הא בבנין מותר אלא אימא אם בנין יתר על הפירצה מותר אבל בבנין מאי אסור אי הכי ליתני לא יהו פירצות בבנין קשיא ת"ש המקרה סוכתו בשפודין או בארוכות המטה אם יש ריוח ביניהן כמותן בשירה הכא במאי עסקינן כשנכנס ויוצא והא אפשר לצמצם אמר רבי אמי במעדיף רבא אמר אם היו נתונין ערב נותנו שתי שתי נותנו ערב ת"ש שיירא שחנתה בבקעה והקיפוה בגמלין באוכפות בעביטין

ור' מאיר מטהר אוכותבין עליו גיטי נשים ור' יוסי הגלילי פוסל: **גמ'** תניא ר' מאיר אומר כל דבר שיש בו רוח חיים אין עושין אותו לא דופן לסוכה ולא לחי למבוי לא פסין לביראות ולא גולל לקבר משום רבי יוסי הגלילי אמרו אף אין כותבין עליו גיטי נשים מאי טעמא דרבי יוסי הגלילי דתניא ספר אין לי אלא ספר מניין לרבות כל דבר ת"ל וכתב לה מכל מקום אם כן מה ת"ל ספר לומר לך מה ספר דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל אף כל דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל ורבנן מי כתיב בספר ספר כתיב לספירות דברים בעלמא הוא דאתא ורבנן האי וכתב לה מאי דרשי ביה ההוא מבעי ליה בכתיבה מתגרשת ואינה מתגרשת בכסף סלקא דעתך אמינא הואיל ואיתקש יציאה להויה מה הויה בכסף אף יציאה בכסף קמ"ל ור' יוסי הגלילי האי סברא מנא ליה נפקא ליה מספר כריתות ספר כורתה ואין דבר אחר כורתה ורבנן האי ספר כריתות מיבעי ליה לדבר הכורת בינו לבינה לכדתניא הרי זה גיטך על מנת שלא תשתי יין על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם אין זה כריתות כל שלשים יום הרי זה כריתות ורבי יוסי הגלילי נפקא ליה מכרת כריתות ורבנן כרת כריתות לא דרשי: **מתני'** שיירא שחנתה בבקעה והקיפוה כלי בהמה מטלטלין בתוכה ובלבד שיהא גדר גבוה עשרה טפחים ולא יהו פירצות יתרות על הבנין כל פירצה שהיא כעשר אמות מותרת מפני שהיא כפתח יתר מכאן אסור: **גמ'** איתמר פרוץ כעומד רב פפא אמר מותר רב הונא בריה דרב יהושע אמר אסור רב פפא אמר מותר הכי אגמריה רחמנא למשה לא תפרוץ רובה תנן ולא יהו פירצות יתרות על הבנין הא בבנין מותר לא תימא הא בבנין מותר אלא אימא אם בנין יתר על הפירצה מותר אבל בבנין מאי אסור אי הכי ליתני לא יהו פירצות בבנין קשיא ת"ש המקרה סוכתו בשפודין או בארוכות המטה אם יש ריוח ביניהן כמותן בשירה הכא במאי עסקינן כשנכנס ויוצא והא אפשר לצמצם אמר רבי אמי במעדיף רבא אמר אם היו נתונין ערב נותנו שתי שתי נותנו ערב ת"ש שיירא שחנתה בבקעה והקיפוה בגמלין באוכפות בעביטין

לצמצם לכך פריך והא אפשר לצמצם ולכתוב שלא יהא לו ריוח יותר ואנן כמותן תנן: **אמר ר' אמי.** מתניתין בלא צמצם אלא כמעבדיף ריוח יותר משיעור שפודין וכמותן דקתני כשיעור שפודין בנכנס ויוצא: **אם היו.** שפודין נתונין שתי ותן לסכך כשר ערב דאפילו לא העבדיף הריוח איכא סכך כשר טפי דכיון דנותנו ערב אי אפשר לעמוד אלא אם כן ראשו אחד מונח על השפוד מכאן ולאשו אחד מונח על השפוד מכאן: עביטין

לצמצם מאי קמיבעיא ליה ממה נפשך טעון קבורה שמא יצא רוב: **רש"י** גרים **והא אפשר לצמצם.** פירוש כיון דאפשר לצמצם אין לן למימר כמותו דווקא קאמר אמר רבי אמי כמעבדיף כלומר מתניתין בלא צמצם וכמותו דקתני ביולא ובכנס ותימה דלמן

עין משפט נר מצוה

צז א מרי פ"ד מהלכות גירושין הלכה ג סמג עשין נ טור שו"ע אה"ע סי' קכד סעיף ב:

צח ב ג מרי פ"ח שם הלכה ח וג סמג שם:

צט ד ה מרי שם פ"ח הלכה ז וין יח ויב סמג שם טש"ע אה"ע סי' קמג סעיף כ וכז:

ק ו ז מרי פט"ז מהלי שבת הלכה טו טש"ע א"ח סי' שסה סעיף טו:

קא ח ט י מרי פ"ה מהלכות סוכה הלכה טז סמג עשין מג טוש"ע א"ח סי' תרלח סעיף ח:

תורה אור השלם

1. כי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר כריתת ונתן בידה ושלחה מביתו: דברים כד א

לעזי רש"י

אישפרנדי"ש. לכזבים. קרשים (שבשפת הסיטה) לאורך.

רבינו חננאל

א"ל רב הונא וליסתוך מר אדיקלא, א"ל וכי סמכינן עליה מאתמול. מכלל דאילו סמכינן עליה הוה לחי. ליימא אבי ורבא בדלא סמך עליה מאיתמול פליגי. ודחינן לה דההוא ברקא חלילה. פירוש בנין כמו תא, ומפורש בהמוכר את הבית, דהוה ברבי רב הונא על פי המבוי וחלקו בו אבי ורבא כל שנותם. בכל עושין לחיים כו', תניא היה ר' מאיר אומר כל דבר שיש בו רוח חיים אין עושין אותו לא דופן לסוכה ולא לחי למבוי ולא פסין לביראות כו'. משום ר' יוסי הגלילי אמרו אף אין כותבין עליו גיטי נשים. דתניא ספר אין לי אלא ספר מניין לרבות כל דבר ת"ל וכתב לה כו'. מתני', שיירה שחנתה בבקעה כו'. איתמר פרוץ כעומד רב פפא אמר מותר הכי אגמריה רחנא למשה לא תפרוץ רובה. רב הונא בריה דרב יהושע אמר אסור, הכי אגמריה רחמנא למשה גדור רובה. ורייקנין מדקתני במתני' לא יהו פרוצות יתירות על הבנין, ולא קתני לא יהו פרוצות בבנין. ש"מ פרוץ בבנין שרי כרב פפא. ת"ש המקרה סוכתו בשפודין או בארוכות המיטה אם יש ריוח ביניהן כמותן בשורה. ש"מ פרוץ כעומד שרי. ודחינן מאי כמותן כמלא נכנס ויוצא שהוא יתר כמעט. ואקשינן(ז) והא אי אפשר לצמצם כלומר אם תרחיב (ב)נכנס ויוצא כשאתה נותן הספל ביניהן נמצאת אתה רותק באחר. ושנינן במעדיף כדי שלא יבואו לידי דותק. רבא אמר מגיח כדי שיעור נכנס ויוצא וממלאהו מסכך בשר. אם היו השפודין נתונין לאורך בשתי נותן הסכך הכשר על גבן לרוחב הסוכה בערב. ת"ש שיירה שחנתה בבקעה והקיפוה גמלים או באוכפין כו'.

ז) דנכי רבינו ז"ל ונראפתי יתפרשו ע"פ התוס' כאן נד"ה דש"י גרים ע"ש.

מסורת הש"ס

ח) סוכה כג., ב) שם כד: ניעין כח., ג) קידושין ה., ד) סוכה כד: יומא יג. ניעין כא: פב., ה) לעיל י: סוכה טו., ו) סוכה טו., ז) (דף כג: כד.), ח) (ירמיה לו.), ט) (בכורים כד.), י) (דף נח.), כ) (וע"ע תוספות שבת דף קמח. ד"ה ונתן וכו'), ל) יומא פפ"ה אין זה כריתות כיון דבשעת גירושין אינו יודע שיעות אביה קודם (ת"י), מ) (עי' תוס' סוכה כד: ד"ה על מנת), נ) (דף ה: ד"ה ופקין).

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה יל' יוסי הגלילי נפקא ליה מכרת:

מוסף רש"י

פסין לביראות. דתנן (לקמן ח:) עושין פסין לביראות מרגפה דיומדין לנור שבראשה הרבים והכור עמוק עפרה דהוה רה"י ואין יכול למלאות ממנה אלא אם כן מוקף מחילות ומפני בהמות שלי רגלים התירו המחילות בחרגפה דיומדין לחרגע פיאות, ואמר ר' מאיר דלא עבדין הכי מהבר בבעלי חיים (סוכה כג.), ולא גולל לקבר. כלומר אם עשאוהו כיסוי לאיתיו של מת אין שם גולל עליו לטומאה, דאמרינן בכתמה המקבה דבגלל טומאה כמגע ומשא ובאהל, דתניא (אהלות עב.) על פני הסדה לרבות גולל ודופק (סוכה כג.), מגיין לרבות כל דבר. לכותבו עליו כגון לוח עץ ופלה זית (סוכה כד.), ת"ל וכתב לה מכל מקום. מלבד כתב ונתן ספר כריתות ביה (גיטין כא. וכעי"ז סוכה כד.), ורבנן מי כתיב בספר. דהאי ספר קלף הוא (סוכה שם) משמע יכתוב בקלף ומאיה לתימר דכי הכי מוכחב לה דומיא דקלף הוא דרכי (גיטין שם). לספירות דברים בעלמא הוא דאתי. אין זה קלף ואין הכתוב מדבר שיכתב בכתב עליו אלא דברי הגע קרי ספר, ספירת דברים, כריתות דברים שיהו כורתין ומפרידין כייהים (סוכה שם) אין זו אלא יכתב דברי כריתות ועל כל מה שכני ליכתב (גיטין שם). ואינה מתגרשת בכסף. ניתן לה כסף לשם גירושין ולומר הרי את מגורשת בו, מדכך שנתן הקידושין ואמר הרי את מקודשת בו (סוכה שם), הואיל ואיתקש יציאה להויה. ולאלה מביתו ויהלכה והיתה לאיש אחר (סוכה שם וגיטין שם). מה הויה בכסף. הייה, קידושין שמהוה הכן עצמה לבעל (גיטין שם) כשמהיה עצמה לאיש אפשר בכסף, כדעקא לן בקדושין (כ.) קיחה קיחה משדה עפרון (סוכה שם). לדבר הכורת בינו לבינה. שהשה פפירת דברים כורתת כייהים אלא יהא תגאי האוגדים יחד (סוכה שם) שלא יהא כו תגאי המתקבלן יחד אלא תגאי הכורת ומבדיל ביניהם (גיטין שם). לעולם אין זה כריתות. דכל ימיה קשורה בו שמחמתו נאיסה לעמוד שלא לילך (סוכה שם וכעי"ז קדושין ה.). כל שלשים יום הרי זה כריתות. דיכול לבא לידי הפרדה לסוף שלשים, הלכך משעבר מותרת ליגשא מן המחוה (סוכה שם, וכעי"ז קדושין שם) ויהיה תקרים התגאי (גיטין פג.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com